

amb *orgull* contra el que s'ha cregut i dit repetidament (fins *AlcM*, amb un estrany subterfugi), si no és en el sentit auxiliar d'alguna influència que consolidés l'alteració fonètica de *-rt* en *-rc-*; *aburt* «regany, Rüge» en Bulbena, Vogel; *urc* «arrogància», *Dfa.*

+*Úrtic* 'bròfec', generalment *búrtic*, a la Vall de Boí (1973).

Uria: a *hurtes* o a *les hurtes* «a tientas» des del Belv. (1803), 'a la babalà' («ins Blaue hinein», Vogel) [Muntaner: «depuis fuy vengut en Catalunya, ells són tan luny, que a *hurtes* hauria a parlar de lur feyt», cap. 243], amb lleus variants de forma: «mos hem trobau *hurta per hurta*», «frente a frente» (Ferrer, *A. Rib.*, 68, cf. 99); «entre el primer toc i l'últim no hi ha pas sempre un espai de temps parell, car el campaner l'amida a *belles utes*», PBertrana (*Proses Bàrbares*, 79); «aquí tots anam a les *ultres*, sense regles ni un fòtil mort», Tomàs Aguiló (*Rondaya de Rondayes*, 6, *Dag.*, s. v. fòtil).

Aürtada, *aürtador*, *aürtament*, tots val.

¹ «C'est par --- légères atteintes: je ne m'y *abeurte* pas: je ne fais que les taster», en Montaigne I, cap. 26 (I, p. 185). I els substantius derivats en Rabelais: «quand tu voys le *hourt* de deux armées, penses tu --- que le bruyt --- que l'on y oyt provienne des voix humaines? du *hurtis* des harinois ---?», Rabelais III, cap. 24 (p. 110). — ² Acoctació freqüent en els drames d'Ibsen, p. ex., com en *Kjærlihetens Komædie* I, p. 27: quan Lind acusa el seu rival, Falk contesta «*hurti*». — ³ Es poden veure els esforços vans de Gamillscheg, *RomGerm.* I, 694; i de Frings i Wartburg, *ZRPb.* LXVII, 173. En tornar el mot a l'escandinau en la forma *hurti(g)* (veg. supra) ¿els noruecs i danesos no ho haurien canviat en **hrutig* si existís la més vaga tradició de tals usos de llur *brüt*?

Aurur, V. or *Ausable*, *ausades*, V. *gosar* *Auscultació*, *auscultador*, *auscultar*, V. *escollar* *Ausència*, *ausent*, V. *absent*, -ència (ÉSSER) *Auserda*, V. *userda*

Ausinyà, grafia bàrbara en *AlcM* desmentida per la pronúncia (i les seves mateixes dades), a corregir en *Aussinyà* *Auspici*, V. *ocell* +*Aüssar* val. dial., V. *arregussar*

AUSTER, pres del ll. *austērus* 'aspre', 'sever, auster', i aquest del gr. *αὐστηρός* id. □ 1.ª doc.: 1695, Lacav. (*austero*); 1803, 1839, Belv., Lab. (*auster*).

La Vida Austera de Pere Corominas és de 1906 i s'acaba i es publica el 1908. Llibre de la mena dels que deixen una empremta inesborrable en els mots, en els conceptes, en la cultura i en la llengua en què s'escriuen; vegeu en les *Obres Completes*, de més a més, l'anotació sobre dates, gènesi i crítica relativa a l'obra; veg. espt. pp. 792, 1674-6, 49-50 (i cf. encara en l'*Obra en castellano* i en *Diaris i Rec.*). Pel que fa al mot tinguem present que no sols en l'original grec sinó en el seu transsumpte en el llatí de l'Antiguitat,

fou un adjectiu de sentit gustatiu, i que així romanqué fins ben entrada l'Edat Mitjana. En l'assimilació catalana del concepte, precedeix la història i concepte de l'abstracte *austeritat*, que ultra els dits autors, ja usaren abans algunes fonts dels Ss. xiv i xv, *Dag.*

Austor, V. *astor*

AUSTRE, 'vent del Sud', pres del ll. *auster*, *austri*, 'Sud', 'vent del Sud'. □ 1.ª doc.: c. 1400, *Evangeluari*; *àuster*, c. 1500.

DERIV.: *Austral* [princ. S. xiv; *vent austral*, *Ant. Canals*, *Scipió*, *NCl.* 77], pres del ll. *australis* id.

Austruç, V. *estruç* *Aut*, *autar*, V. *alt* *Aute* = *auto* (castellanisme judicial, etc.), V. *acte* i cf. *LleuresC.*, p. 25 *Autea*, V. *altesa* (ALT)

AUTÈNTIC, pres del ll. *authenticus* id. i, aquest, del grec *αὐθεντικός* 'que té autoritat', derivat de *αὐθέντης* 'amo absolut'. □ 1.ª doc.: S. XIII.

«L'antifener antic, qui és autèntic», *VidesR.* 75v2 (n. 127-8); «donaren-li dos transllats autèntics del testament del dit senyor rei [Pere el Gran]», Muntaner, cap. 146 (Ed. Casac. IV, 74.25). De vegades variant *altèntic* localment (Felanitx en *AlcM*).

DERIV.: Feminització *una autèntica* «rescriptum authenticum» [Belv., 1803]. *Autenticar* [S. XIII, *CostTort.*]; *autenticat*; *autenticador*. *Autenticitat* [1803, Belv.].

Auto (de la *Inquisició*), *auto(s)* *judicials* o *notarials*, V. *acte* i cf. *LleuresC.*, p. 25.

AUTO-, forma prefixada del gr. *αὐτός* 'mateix', que entra en un nombre quasi incomptable de compostos moderns, adoptats ja en part pel llatí, i, molts més, comuns a totes les llengües romàniques i moltes altres de modernes. Ens abstenrem per això de donar dades especials de molts d'ells, en particular quan es formaren modernament amb un segon element ben conegut. *Autobiografia* [1868, *SLitCosta*]; *autobiogràfic*. *Autobombo*. *Autocatàlisi*. *Autocèfal* [1868, *SLitCosta*]. *Autocinesi*, *cinètic*. *Autoclau* [*Dfa.*, *AlcM*: dita així perquè es tanca hermèticament per si mateixa].

Autòcrata [1839, Lab.], pres del grec *αὐτοκρατής* 'que governa per si sol', format amb *κρατέω* 'jo domino'; es popularitza en l'ús europeu sobretot des de les revolucions de 1830 i 1848, reforçat especialment per llurs repercussions a Rússia; *autocràcia* [1839, Lab.], *autocràtic*; *autocràtisme* (no generalitzat). *Autocrític*, *autocrítica*: recordo que ja els usàvem c. 1925, a l'IEC.

Autòcton, -ona [1906, Costa i Ll.], pres del grec *αὐτόχθων* 'indígena', cpt. amb *χθών* 'terra', per conducte del ll. *autochthon*, -ōnis, i del fr. *autochtone* [1560]; *autoctonia*; *autoctonisme*. *Autodidacte* [1868, *SLitCosta*], gr. *αὐτοδίδακτος*, format amb *διδάσκω* 'jo ensenyó'; *autodidàctic* [S. XIX, Milà i F.; 1904,